

SEDAMDESETPRVA KOLONA

(Odlomak)

Gusta letnja kiša tiho pada. Na ulici se skuplja više vode nego što otiče. Pločnici se prelivaju srebrnastosivo, zemlja je crna, beli cvetovi kestena ne lete poput pahuljica; otežani vlagom oni lagano padaju.

Danas David iščekuje sedamdesetprvu kolonu.

On je prvi put susreo kolonu u proleće. Trepereći od uzbuđenja i straha gledao je lica urasla u brade; podjednako zgrčene obrve, ispošćene jagodice, oči u crnim krugovima, prelivena istim mrakom kao maska iste prilepčive bolesti, ta lica su obeshrabrila Davida. Izgledalo mu je da među njima neće pronaći lice koje je tražio.

Unezveren i bespomoćan gledao je ruke, noge, odeću. Svi su podjednako tromo koračali, svi klatili rukama. A ono što su imali na sebi, izgubivši boju i oblik, poistovetilo se, pretvorilo se u dronjke.

Noge su ga bolele gledajući njihove ozleđene noge.

Kao da nosi pijuke i lopate, i rame ga je bolelo.

Skrhani, kao potučena, obezglavljena i razglavljena vojska koračali su po oštrom kamenju.

Trebalo je da obuzda divlje lupanje u grudima, trzanje ruku, rešetanje misli. Trebalo je da navikne na ta lica, te noge, te ruke.

Mnoge kolone su prošle dok je David umeo da razlikuje lica; da ispita sva lica u svim redovima; da lica i redove ne pomeša; da ne vraća pogled unazad; ne prebrojava; da ne traži iznova red na kojemu se zaustavio.

Prošli su proletnji meseci. David je sačekivao kolone na istom mestu.

Naučio je da se potpuno preda posmatranju. Njegov sluh i vid izoštrio se kao u ptice.

Ipak on više nije video da li je drvo procvetalo, trava narasla, da li je konj pretovaren, pas izgladneo; ni kako mravi mile, vrapci skakuću. Njegova detinja radoznalost je nestala. Ulica, kao

da je postojala samo za prolaz kolone, izgledala mu je inače prazna i sve što se na njoj zbivalo nezanimljivo.

Izjutra se igraju dečaci. Trče za loptom, zveckaju klikerima, jure na trotinetu. Oni zovu Davida. David ih začudeno gleda. Njegov otac je odveden.

Deca idu u školu. Koliko je tugovao što ne sme da ide u školu. David više ne želi, da ide u školu. Njegov otac je odveden.

Jednoga dana on susreće kolonu. Ona ga zastrašuje. Ali on ipak zagleda lica u koloni. Možda nisu ubili njegovog oca. Možda je otac u koloni?

Idući dan David čeka kolonu.

I drugi dan je sačekuje.

Tri, četiri, pet deset... on čeka sedamdesetprvu kolonu.

Ono što je voleo, što je sadržaj njegovih deset godina, bleđi i nestaje. Njegove misli se svode na jednu, želje sroče u jednu: da nađe oca.

Ravnodušan prema svemu što se ne odnosi na kolonu, David strpljivo stoji na istom mestu, na ivičnjaku pored limenog sanduka.

Iznad njega razgranala se kruna drveta. Lišće ne šušti od vetra. Šum ravnomerne kiše je tih. David ne oseća da je prokisao; u tom času on ništa ne oseća, ne misli, ne vidi. On sluša.

Kapi kiše udaraju o lišće.

Zatvorenih očiju, načuljenih ušiju, prstiju stisnutih u dlanove, usporenog disanja, pretvoren u sluh, David osluškuje šum kapljica dok ne čuje koraćanje utihnuto kao po travi. Tada on jače zažmuri, snažnije pritisne prste u dlanove, zadrži dah.

Šum koraćanja se pojača: kao hodanje po pesku.

On olabavi prste, otvori oči, udahne vazduh. Poput robota koji pomera polugu, pretvara se u vid, u svevideće oči.

Njegovo lice se ozari. Nekoliko trenutaka je srećniji nego što je ikada bio na vrteški, ljuljaški, motociklu, brodu...

Kolona se približava.

Njegov izoštren pogled je spreman; on je siguran da mu neće izmaći ni vijuga obrve, ni brazda, ni najmanja linija. David je naučio da ispituje lica.

On osmotri prvi red, uvlači svoj pogled između redova kao šiljak noža, istražuje usredsređeno u trouglu čela, očiju i nosa brazde i linije po kojima se lica razlikuju. Njegov pogled se upija u tkivo kože kao da će prodreti kroz nju, premešta se odmereno s lica na lice, s reda na red.

On zastaje. Zaustavlja pogled na licu u pretposlednjem redu. Red odmiče.

David nesvesno potrči, poravna se sa pretposlednjim redom, ide za licem koje mu je poznato, on je negde video ove obrve koje su pale na oči, krutu brazdu na čelu, ispupčenu žilu na slepoočnici.

On pokušava da odgonetne drugi deo lica, da poveže oba dela, da sagleda čitavo lice.

Širi zenice, raskolači oči, zažmuri, razrogači ih do bola. Besan na svoje oči, on ih nemilosrdno trlja, razrogači ih ponovo, zažmuri, silom ih otvara.

Uzalud.

Tada on isključuje vid i sluh, traži u sebi slike, zbivanja...

Odlomci misli plivaju u njemu, komešaju se; razna lica i sećanja iskrsavaju zamagljeno. Nejasno se pomalja lice u koloni. Video ga je u snu. U knjizi bajki. Na uglu jedne ulice sa ispruženom rukom.

Sećanja se sređuju. Slike postaju oštrije.

Otac stoji pred njegovim krevetom, budi ga. Očeve usne su rastavljene belinom smeha, bore smeha su oko očiju.

Otac ide s njim u školu na svečanost.

Otac sedi pored njegove postelje. David ima šarlah. To je Davidova najlepša bolest.

Oni idu zajedno u šetnju. U marionetsko pozorište.

Otac uči s njim, igra se s njim. Ima kocke u rukama, gradi kuću, David je ruši...

Sećanje se prekida kao da je došlo do kraja.

David ponovo gleda lice, ispituje deo po deo

okamenjene obrve,

uzdrhtale jagodice,

duboku brazdu na čelu,

nabrekli žilu na slepoočnici.

Žila na slepoočnici podseća ga na pokret jedne ruke. On oseća ruku tog lica na svojoj glavi.

Noć je. On čuje zvonce. Svetlost sijalice pada na bela užasnuta lica oca i majke. Ponovo čuje zvonce. I udarce o vrata. Otac ide vratima, ključ u bravi se okreće. Koraci u cokulama se približuju.

Oni su. *Oni su.*

Otac stoji pred njegovim krevetom, stavlja ruku na njegovu glavu. To traje samo trenutak-dva, ali David vidi:

duboku brazdu na čelu.

Uzdrhtale jagodice.

Okamenjene obrve.

Nabrekli žilu na slepoočnici.

Najednom David nije svestan da kolona odmiče, da on korača, da kiša pada na ulicu. On ne može da misli. Nešto što više nije misao, ona poluga koja se uključuje u trenutku opasnosti, automatski savlađuje Davida. Ona upravlja njegovim nogama, rukama, glasom.

On ide uporedo sa kolonom. Čini mu se da hoda na rukama, da se u vazduhu prevrće od radosti. On je najviši, najjači, najsrećniji. Ulica je tesna kao ćelija. On bi poleteo u nebo.

Kiša ne pada. Sivi oblaci su iščezli najednom kao da su pobegli. Iz prozirnih oblaka izbija belina, ono svetlo skrivenog sunca koje

više razgolićuje od neskrivenog. Konture i crte su jasne i oštre, a boje hladne ili tople bez prelaza.

Lice koje David gleda je izmenjeno. On ga više ne prepoznaje. U prvi mah mu se čini da je njegov pogled zalutao. On ispituje lica u istom redu, u svim redovima, vraća se na pretposlednji, na poslednji i ponovo na prvi.

Kao da mu je to prvi put, on unezvereno istražuje lice za licem, red za redom; triput, pet puta, deset puta.

Pod beličastim svetlom lica su podjednaka kao prelivena krečom,

oči podjednako gledaju iz crnih krugova.

Na svakom čelu je duboka brazda.

Na svakoj slepoočnici nabrekla žila.

Kao da je jedan jedini lik ustostručen. Sedamdesetprva kolona kao prva koju je David susreo.